

Sygn. akt III AUz 238/14

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Bożena Grubba (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2014 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek zażalenia K. S.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy – VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 maja 2014 r., sygn. akt VI U 1188/13

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt III AUz 238/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy – VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 maja 2014 r., sygn. akt VI U 1188/13 odmówił K. S. ustanowienia pełnomocnika z urzędu na podstawie art. 117 § 5 k.p.c. stosowanego a contrario. Zdaniem Sądu I instancji udział pełnomocnika z urzędu nie jest potrzebny, ponieważ niniejsza sprawa nie jest szczególnie skomplikowana, a specyfika spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych przejawia się w znacznie szerszym, aniżeli w innych postępowaniach cywilnych, działaniu przez sąd z urzędu. Tym samym, mimo rezygnacji z piastowania przez ojca ubezpieczonej funkcji jej pełnomocnika nadal brak jest podstaw dla uwzględnienia przedmiotowego wniosku. Zdaniem Sądu Okręgowego wnioskodawczyni nie jest osobą nieporadną.

Zażalenie na postanowienie wywiodła ubezpieczona wnosząc o jego zmianę lub uchylenie. Wskazała, że błędnie interpretuje się jej zdolność do obrony przed sądem.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie skarżącej K. S. nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie zawiera zarzutów podważających trafność oceny Sądu I instancji.

Zgodnie z art. 117 § 1 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Art. 117 § 2 k.p.c. stanowi, że osoba fizyczna, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata

lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Nadto, Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny (art. 117 § 5 k.p.c.).

Podkreślić należy, że warunkiem koniecznym do uwzględnienia wniosku strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj. sytuacja, gdy poniesienie kosztów zastępstwa procesowego byłoby połączone z uszczerbkiem utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny oraz udział pełnomocnika z urzędu musiałby być potrzebny.

Niewątpliwie, jak wynika z oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania z dnia 3 kwietnia 2014 r., sytuacja materialna wnioskodawczyni jest trudna i nie jest ona w stanie ponieść kosztów pełnomocnika z urzędu bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie, jednakże jest to tylko jedna z dwóch przesłanek, które trzeba spełnić łącznie, aby można było przyznać stronie pełnomocnika z urzędu.

Drugą niezbędną przesłanką jest potrzeba udziału w postępowaniu wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego i podlega ona ocenie sądu w całokształcie okoliczności sprawy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1974 r., II CZ 94/74, Lex nr 7511; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1978 r., I PRN 123/78, PiZS 1980/6/65). Sąd może uznać udział pełnomocnika w sprawie za potrzebny w szczególności w sytuacji, gdy strona wnosząca o jego ustanowienie jest nieporadna, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1964 r., II PZ 46/64, NP 1965/5/56; postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2002 r., I PZ 99/01, OSNP 2004/4/66 i z dnia 10 października 2003 r., II CK 161/03, Lex nr 148620).

W ocenie Sądu II instancji Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że brak jest podstaw do uwzględnienia przedmiotowego wniosku. Natomiast ubezpieczona w zażaleniu nie podniosła zarzutów podważających tę ocenę.

Ubezpieczona nie jest osobą nieporadną. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 lutego 2014 r. w sprawie III AUz 20/14 (oddalającego zażalenie ubezpieczonej na odmowę ustanowienia pełnomocnika przez Sąd I instancji) nie uczęszczała ona do szkoły specjalnej tylko pobierała naukę w zwykłej szkole dla osób dorosłych ((...) dla Dorosłych), intelektualnie sprawnych. Potwierdzone w zaświadczeniu lekarskim niedomagania ubezpieczonej (intelekt poniżej przeciętnej) nie czynią jej zatem osobą nieporadną, co uzasadniałoby ustanowienie dla niej profesjonalnego pełnomocnika procesowego. Ponadto jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku analizując zachowanie i zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 25 lipca 2013 r. stwierdzić należy, że rozumie ona czego dotyczy sprawa, potrafi składować i prawidłowo wypowiadać się. Świadczy to o tym, że w sposób wystarczający dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania i ochrony swych interesów, jest ona w stanie wyartykułować swoje stanowisko procesowe.

Zgodzić się należy z Sądem I instancji, że na obecnym etapie postępowania (po złożeniu przez pełnomocnika ubezpieczonej obszernego, z przywołaniem orzecznictwa i odnoszącego się do istoty sporu odwołania) dalszy udział pełnomocnika ubezpieczonej w osobie jej ojca nie jest niezbędny (zarzuty pod adresem zaskarżonej decyzji zostały już wyartykułowane).

Niniejsza sprawa, choć zapewne osobiście niezmiernie ważna dla wnioskodawczyni, nie jest sprawą skomplikowaną pod względem faktycznym i prawnym. Kwestią sporną jest, czy ubezpieczona jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej, z uwagi – jak twierdzi organ rentowy – na utratę statusu ucznia. Zważyć także należy, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd de facto prowadzi postępowanie dowodowe z urzędu nawet bez wniosków stron oraz bada zgromadzony materiał dowodowy i dokonuje jego oceny pod kątem przepisów prawa.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, Sąd pierwszej instancji trafnie zatem uznał, że nie zachodzi potrzeba ustanowienia K. S. pełnomocnika z urzędu, pomimo zmiany okoliczności – wypowiedzenia pełnomocnictwa poza reprezentowaniem w niniejszej sprawie wpadkowej).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na mocy art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji postanowienia.